

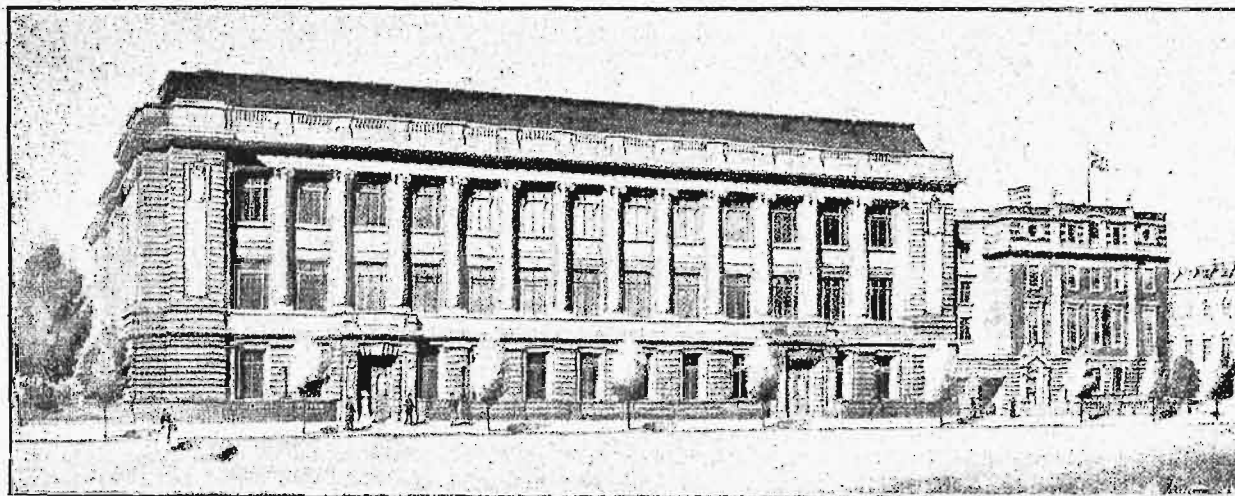
NOWINY TECHNICZNE

Dodatek do Przeglądu Technicznego

ROK II.

WARSZAWA, 29 lutego 1928 r.

№ 9

Rys. 1. Elewacja budowanego obecnie nowego gmachu Muzeum Techniki w Londynie.

MUZEUM TECHNIKI W LONDYNIE.

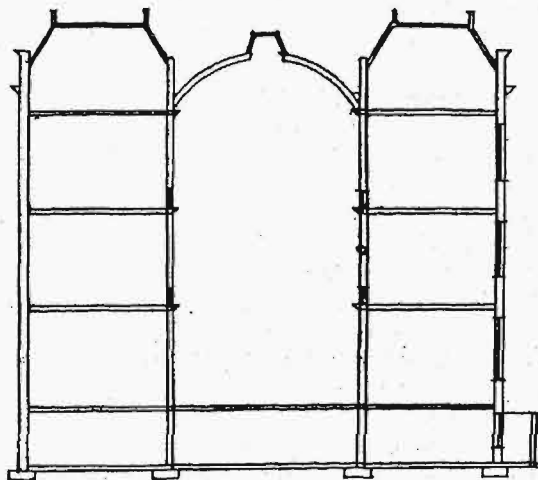
Znaczenie muzeum technicznego, jako ważnego czynnika rozwoju kultury technicznej kraju i jako cennej pomocy naukowej dla szkolnictwa, nie ulega wątpliwości.

Polska nie posiada dotąd niestety tej, tak pożytecznej instytucji, tracąc w związku z tem nie tylko możliwość korzystania z doniosłego źródła intelektualnego postępu, ale pozbawiając się nieraz możliwości zdobycia okazów muzealnych, rozproszonych w starych instalacjach po kraju. Wiemy naprz. że przed ok. 20 laty zostały sprzedane na złom pierwsze wprowadzone przed 100 laty do Królestwa kongresowego maszyny parowe Watt'a. Stanowiłyby one niezwykle cenny okaz dla muzeum, lecz wobec braku takiej instytucji musiały iść pod młot. Przykładów takich znalazłoby się napewno więcej. Chcąc obudzić zainteresowanie sprawą muzeum techniki w kołach technicznych i przemysłowych, w celu skłonienia ich do zajęcia się tworzeniem odpowiednich zbiorów, zamierzamy przedewszystkiem podać w kilku artykułach garść wiadomości o podobnych muzeach, istniejących w Europie zachodniej, a więc: w Londynie (Science Museum), w Paryżu (Conservatoire des Arts et Métiers), w Monachjum (Deutsche Museum), w Wiedniu (Technische Museum) i in. Redakcja.

Wspaniałe londyńskie Muzeum Techniki, zwane właściwie Muzeum Naukowym (Science Museum), zapoczątkowane zostało w r. 1857. Genezę jego można odnieść do Międzynarodowej Wystawy, która odbyła się w Londynie w r. 1851. Wystawa ta wykazała, że przemysł angielski jest jeszcze słabo rozwinięty, a ogólny poziom wykształcenia technicznego pozostawia wiele do życzenia. Wówczas powołany został do życia Departament Nauki i Sztuki przy Radzie Szkolnej (Council of Education) i ten właśnie Departament uznał, że jednym z najużyteczniejszych środków kształcących jest Muzeum.

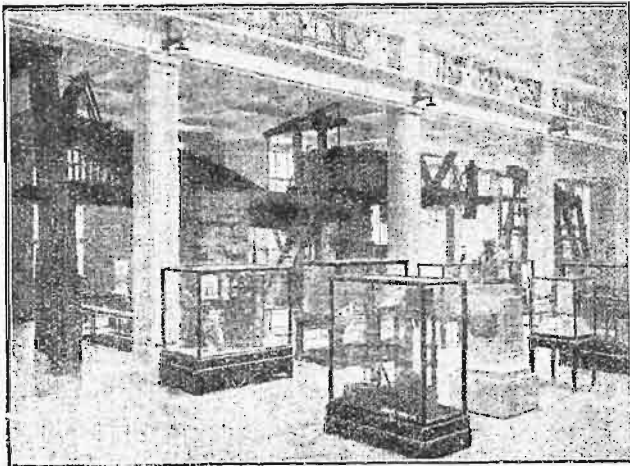
W gmachach powystawowych powstał więc zaczątek Muzeum, na który złożyła się część eksponatów z wystawy. Dopiero w r. 1876 Departament zdobył dla Muzeum pierwszy zbiór przyrządów naukowych, które, mimo ilościowego rozrostu, pozostawały w ukryciu i zaniedbaniu. Początkowo na pierwszym planie były dzieła sztuki (do 1908 r.), potem jakiemś logicznemu układowi przeszkadzał zupełny brak miejsca. Jeszcze w 1924 r. około 25% eksponatów pozostawało, ze względu na brak miejsca, na składzie.

Budowę gmachów, w których dziś mieści się Muzeum, zaprojektowano w 1912 r., i w tymże roku przystąpiono do budowy. Przerwał ją wybuch wojny światowej. Roboty wznowiono potem, lecz katastrofalny stan kwestji mieszkaniowej

Rys. 2. Przekrój poprzeczny gmachu głównego Muzeum Techniki w Londynie. Widoczne są 4 kondygnacje sal, z których dwie kondygnacje tworzą galerie po obu stronach ogromnego hall'u środkowego.

zmusił do oddania na użytek jednego z ministerstw niewykończonego jeszcze gmachu. W 1922 r. przeprowadzono roboty przy budowie części projektowanych gmachów. Wykończony parter budynku oddano do użytku w 1924 r. W rok później zajęte zostały przez Muzeum wyższe piętra i przystąpiono do budowy jeszcze jednego z gmachów.

Rys. 3. Fragment hall'u środkowego londyńskiego Muzeum Techniki. Po lewej stronie widać wahacz maszyny parowej Newcomen'a, zbudowanej w r. 1791, która jeszcze przed kilku laty pracowała na jednej z kopalń węgla.

Wszystkie budynki są bardzo ładnie pomyślane i rozplanowane, dobrze oświetlone, obficie zaopatrzone w wodę, gaz, elektryczność oraz powietrze sprężone. Jedną z integralnych części projektu jest wielka sala zgromadzeń, gdzieby mogły się odbywać zebrania towarzystw naukowych, kongresy i odczyty.

Prócz tego, na każdym piętrze znajdują się salki odczytowe, mogące pomieścić około 100 osób, a przeznaczone dla zwiedzających szkół. Na zwiedzanie Muzeum przez szkoły kładziony jest duży nacisk.

W 1924 r. Muzeum oddało szereg galerij o powierzchni około 30 000 stóp kw. na użytek Muzeum wojennego. Wobec tego eksponaty zostały znów bardzo stłoczone, a że nie przerywano ich kompletowania, więc około 25% przedmiotów znalazło się w składach.

Muzeum nie obejmuje zupełnie działów: przyrody żywej, geologii i medycyny, gdyż wchodzą one w skład odrębnych muzeów.

Na Muzeum Techniki składają się natomiast działy następujące:

- Silniki i kotły,
- Środki komunikacji lądowej, szosy i koleje żelazne,
- Dźwigi,
- Części maszyn (przekładnie i t. p.),
- Pompy i aparaty pożarnicze,
- Konstrukcje budowlane,
- Instalacje wodociągowe, kanalizacyjne i asenizacyjne,
- Maszyny tkackie, maszyny do szycia,
- Maszyny rolnicze,
- Górnictwo i hutnictwo,
- Przemysł papierniczy, drukarstwo, maszyny do pisania,
- Elektrotechnika,
- Telegrafia, telefonja i radiotechnika,
- Narzędzia warsztatowe,
- Silniki okrętowe,
- Okrętownictwo,
- Budownictwo portowe, doki, latarnie morskie,
- Lotnictwo i silniki lotnicze,
- Żegary,
- Astronomja,

- Geografia, geofizyka, oceanografia,
- Przyrządy optyczne,
- Fotografia, kinematografia,
- Matematyka,
- Metalografja,
- Przyrządy termiczne,
- Własności materji, zjawiska fizyczne,
- Przyrządy akustyczne,
- Geodezja, kartografia, miernictwo,
- Chemja,
- Biologia.

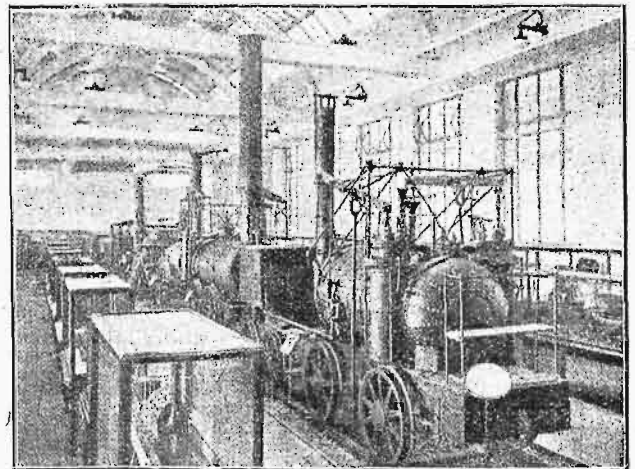
Z Muzeum związana jest biblioteka, niezmiernie bogata w pisma naukowe i wydawnictwa tow. naukowych całego świata. Zdobią ją portrety wielkich wynalazców i mężów nauki. W Muzeum również ma swoją siedzibę angielski urząd patentowy.

Zadaniem Muzeum jest „trójwymiarowe” uanooczenie rozwoju każdego z wymienionych działów od najdawniejszych czasów aż do chwili obecnej. Dawniejsze, nieistniejące już narzędzia, czy też maszyny musiały więc być odtwarzane. Spółczesne — gromadzi Muzeum dzięki uprzejomości wytwórców. Przeważnie składają je oni Muzeum jako depozyty, gdyż zbyt wielkie byłoby żądanie bezinteresownego ich dostarczenia, a skąpe subsydia na zakup ich nie pozwalają. Pilnie śledzony rozwój we wszystkich dziedzinach, zmusza do zabezpieczenia szeregu eksponatów wytworami nowszymi. Jest to możliwe dzięki utartemu zwyczajowi składania depozytów, a Muzeum nie grozi wobec tego charakter skostniałości.

Najczęściej sam przedmiot zbyt mało mówi za siebie, dlatego też działanie jego ilustrują przekroje, wykresy i opisy, a jego mechanizmy są uruchamiane.

Opracowane są również liczne katalogi (nie do wszystkich jeszcze działów), zawierające szereg dat historycznych i opisów.

Ponieważ jednak uznano, że wszystkie te pomoce są niewystarczające, zorganizowano odczyty, które się odby-

Rys. 4. Fragment hall'u środkowego w Muzeum Techniki. Dział parowozów. Na pierwszym miejscu stoi słynny „Puffing Billy” zbudowany (jak wiadomo) przez Hedley'a w r. 1813, a więc jeszcze przed lokomotywą Stephensa,

wają w dni powszednie dwa razy dziennie. Wielka frekwencją wykazała, że niezmiernie są one pożyteczne. Na przyszłość planowane jest wobec tego rozwinięcie systemu odczytowego.

(Ciąg dalszy na str. 40).

STOWARZYSZENIE TECHNIKÓW POLSK. w WARSZAWIE.

KONTO P. K. O. 128.

POSIEDZENIE TECHNICZNE.

W piątek, dnia 2 marca r. b. o godz. 8-ej wiecz. w wielkiej sali Stowarzyszenia Techników Polskich w Warszawie, przy ul. Czackiego 3/5, odbędzie się posiedzenie techniczne, na którym płk. M. Pietraszek wygłosi odczyt p. t.: „Zasady nawigacji lotniczej”.

KOMUNIKATY KÓŁ I WYDZIAŁÓW.

Koło Inżynierów Cywilnych zawiadamia kolegów, że w sobotę, dn. 3 marca r. b. o godz. 7 wiecz. odbędzie się w sali Nr. III zwykle zebranie miesięczne z następującym programem: 1) sprawozdanie kolegi Zygmunta *Malinowskiego* z wycieczki do Krakowa dla zbadania nowych budowli, 2) ciąg dalszy referatu kolegi Henryka *Wąsowicza* o konstrukcjach żelazo-betonowych na Zamku Królewskim w Warszawie.

Koło Kijowian zbierze się w poniedziałek, dn. 5 marca r. b. o godz. 7-ej i pół wiecz. w sali Nr. V.

Koło Inżynierów Mierniczych zawiadamia, że najbliższe posiedzenie odbędzie się w poniedziałek, dn. 5 marca r. b. o godz. 7-ej wiecz. w sali Nr. IV.

Koło Techników Lotniczych zawiadamia, że w czwartek, dn. 1 marca r. b. o godz. 8 wiecz. w sali Nr. IV odbędzie się odczyt ppłk. *Pietraszka* p. t. „Organizacja remontu silników w I Pułku Lotniczym”.

Koło Inżynierów Wyższej Szkoły Technicznej w Moskwie zawiadamia, że we wtorek, dn. 6 marca r. b. odbędzie się posiedzenie Członków Koła o godz. 7-ej i pół wiecz. w sali Nr. III.

Koło Mechaników. Zebranie w dniu 6-ym marca r. b. (we wtorek) o godz. 8-ej wiecz. Porządek obrad: 1) Odczytanie protokołu z dn. 7 lutego r. b. 2) Komunikaty Zarządu. 3) Odczyt kol. inż. *Jana Kunstettera* p. t.: „O bezsprężarkowych silnikach Diesl'a” (z przezrociami). 5) Wolne wnioski.

UWAGA. Wejście na odczyt dla nie członków Stowarzyszenia Polskich Techników — 50 gr.

Koło Wawelberczyków zawiadamia Członków, że dnia 7 marca o godz. 7¹/₂ wiecz. w sali Nr. V, odbędzie się miesięczne Zebranie Koła, z odczytem Kol. Kartasińskiego „O znaczeniu wentylacji w zakładach przemysłowych”.

DZIAŁ INFORMACYJNY.

Z bliższych informacji o poniżej podanych posadach w Związku Polskich Zrzeszeń Technicznych, zwracając się o szczegóły do Kancelarii Stowarzyszenia Techników (Czackiego 3/5), a nie do Administracji „Przeglądu Technicznego”

Uprasza się Szanownych Korespondentów o nadsyłanie znaczków pocztowych na odpowiedź.

POSADY WAKUJĄCE:

- 40—Inżyniera-Konstruktora poszukuje się na pomocnika szefa biura technicznego na wyjazd do metalurgicznej fabryki.
- 42—Technika budowlanego, przynajmniej ze średnim wykształceniem w zakresie budownictwa architektonicznego oraz z kilkuletnią praktyką — poszukuje Wydział Techniczny Magistratu m. Kielc.
- 44—Technicznego asystenta poszukuje dyrekcja fabryki porcelany. Kandydat musi być młody, energiczny, posiadać wyższe lub średnie wykształcenie w dziedzinie ceramiki z praktyką w fabrykach porcelany technicznej lub stolowej.
- 46—Inżyniera-Akwizytora z działu maszynowego z długoletnią praktyką i znajomością rynku polskiego poszu-

kuje znana zagraniczna fabryka maszyn. b) taż firma poszukuje inżyniera-akwizytora z działu hutniczego.

- 48—Inżyniera-Mechanika lub technologa poszukuje M. W. R. i O. P. do Państwowej Szk. Techn. Konieczna praktyka w dziedzinie mechanicznej obróbki drzewa (tartak i obrabiarki drzewa).

POSZUKUJĄ PRACY:

- 11—Chemik Dr., lat 38, były wieloletni asystent Uniwersytetu i kierownik zakładów przemysłowych w kraju i zagranicą. Energiczny, rzutki, z inicjatywą poszukuje odpowiedniego stanowiska.
- 13—Inżynier, rutynowany budowniczy z kilkunastoletnią praktyką na kierowniczych stanowiskach poszukuje posady lub opracowania i prowadzenia większej budowy.

Zakład wyświetlania rysunków „ELEKTROKOPJA” WARSZAWA, ul. HOŻA № 49 Telefon 254-81.	Geny konkurencyjne z odpowiednim rabatem w końcu roku. Najlepsze papiery światłoczułe. Kalki światłoczułe.	UWAGA! 1) Długość kopij nieograniczona, 2) Wykonanie — natychmiastowe. 3) Po rysunki posyłamy i wraz z kopjami odsyłamy. 32.

Przedpłata kwartalna 10 zł. przyjmuje Administracja i Pocztowa Kasa Oszczędności na Konto № 515. Przedpłata zagranicą 60 zł. rocznie. Cena zeszytu ppjedyńczego zł. 1.50 (Ceny zeszytów specjalnych są ustalane każdorazowo) Za zmianę adresu (znaczkami poczt.) 1 zł.	Ceny ogłoszeń Jednorazowych: Za jedną stronicę zł. 300.— „ pół strony „ 165.— „ ćwierć strony „ 90.— „ jedną ósmę „ 45.— „ jedną szesnastą „ 25.—	Przy zamówieniu wielokrotnych ogłoszeń, bez zmiany tekstu, udziela się nast. zniżek: za 6-krotne ogł. 10% „ 13 20 „ „ 26 25 „ „ 52 30 „ Dopłaty: za I str. okładki 100%₀, za IV str. okł. 50%₀, za zamówione miejsce na in-nych stronach 20%₀. W „Nowinach Technicznych” o 50%₀ drożej. Dla poszukujących pracy 50%₀ ustępstwa.

Biurowisko Redakcji i Administracji: Warszawa, ul. Czackiego Nr. 3 (Gmach Stowarzyszenia Techników), Telefonu Nr. 57-04; Redakcja otwarta we wtorki, czwartki i piątki od godz. 7 do 8 i pół wieczorem, Administracja otwarta codziennie od godz. 10 do 2 po poł. i od 6 do 8 wieczorem; Wejście do Redakcji i do działu prenumerat Administracji, przez sieć główną budynku; wejście do działu ogłoszeń — z bramy № 3.

Muzeum podlega bezpośrednio Ministerstwu Oświaty i z tegoż ministerstwa otrzymuje dotacje. Nie zasilają go fundusze żadnych organizacji przemysłowych.

Komitet doradczy, złożony z wybitnych ludzi, opracowuje rok rocznie projekty i sprawozdania, które przedstawia ministrowi oświaty.

Administracja składa się z dyrektora i 24 wyższych i niższych urzędników. Dyrektora mianuje minister oświaty. Poza wymienioną liczbą urzędników, są jeszcze całe zastępy robotników i rzemieślników, zajętych odnawianiem, reparacją i t. p.

Budżet Muzeum wynosi ok. 2,4 milionów zł., na co składają się pozycje następujące:

Płace urzędników i robotników	45 000	funtów sterl.
Materiały i narzędzia do naprawy, konserwacji i t. p.	3250	" "
Druk katalogów, koszt przesyłek i t. p.	2000	" "
Telegramy i telefony	250	" "
Fundusz na zakupy	2000	" "
Razem	52 940	funtów sterl.

Przytem zaznaczyć należy, że tylko ten ostatni fundusz zakupów nie podlega w razie niewyczerpania go zwrotowi, co pozwala na gromadzenie oszczędności i zakup droższych obiektów.

Autor artykułu¹⁾, który streszczamy powyżej, podnosząc znaczenie tego rodzaju zbiorów, pisze na zakończenie: „przystoi inżynierom i ludziom nauki, o ile przekonały ich słowa tego artykułu, stwierdzić potrzebę takiego Muzeum, postanowić stworzyć je i, skupiwszy swą wolę we wspólnym wysiłku, zdobyć potrzebne fundusze”.

KONFERENCJA W SPRAWIE POLSKIEGO UKŁADU PASOWAŃ.

W dn. 25 b. m. odbyła się zorganizowana przez SIMP Konferencja w sprawie polskiego układu pasowań. W Konferencji wziął czynny udział PKN, a w liczbie jej uczestników znaleźli się delegaci wszystkich poważniejszych wytwórni krajowego przemysłu małego oraz wojskowości. Poza tem w obradach wzięli udział: wybitny znawca przedmiotu, zaproszony ze Szwecji p. dyr. O. Hallström oraz przedstawiciele Czeskosłowackiego Komitetu Normalizacyjnego i wytwórni Skodovy Zavody w Pilźnie.

Po wygłoszeniu szeregu referatów i wyczerpującej dyskusji, uchwalono projektowany system polski pasowań, oparty na układzie szwedzkim, do którego wprowadzono pewne poprawki. Do omówienia tej Konferencji powrócimy jeszcze niebawem.

V-ty KONGRES CHŁODNICZY Międzynarodowego Instytutu Kryogenicznego.

W dniach od 9 — 21 kwietnia r. b. odbędzie się w Rzymie Międzynarodowy Kongres Chłodniczy. Ostatni tego rodzaju kongres miał miejsce w Londynie w roku 1924. W roku 1920 została ogłoszona międzynarodowa konwencja, na mocy której powstał Międzynarodowy Instytut Kryogeniczny; zadania jego polegają na doskonaleniu urządzeń technicznych, zastosowaniu chłodnictwa do przemysłu, medycyny, konserwacji środków spożywczych i t. p.

Jako pierwsza sekcja wymienionego Instytutu, została zorganizowana sekcja naukowa badań w niskich temperaturach, której pierwszym prezesem był Kammerlingh Ohnes, były kierownik Kryogenicznego Laboratorium Lejdejskiego; obecnie urząd prezesa piastuje Mac Lenan, dyrektor Instytutu Kryogenicznego w Toronto (Kanada).

¹⁾ H. W. Dickson, Mechanical Engineering, luty, 1926 r.

Z polskich fizyków członkami wymienionego Instytutu są p.: Curie-Skłodowska, prof. dr. Mieczysław Wolfke, kierownik Zakładu Fizycznego I Politechniki Warszawskiej, oraz docent dr. Wacław Werner.

Tegoroczny kongres w Rzymie podzieli się na następujące sekcje: 1) sprawozdań z badań naukowych, 2) materiałów chłodniczych, 3) ogólnego zastosowania niskich temperatur, 4) chłodniczych urządzeń transportowych, 5) międzynarodowego prawa w tym zakresie, 6) nauczania i popularyzacji, 7) ekonomii i statystyki.

Polski świat naukowy reprezentować będzie na kongresie prof. dr. M. Wolfke, który wygłosi referat o swych własnych pracach.

W związku z kongresem odbędzie się wystawa kryogeniczna w Turynie.

Adres dla zgłoszeń: 1) Dyrekcja Instytutu Kryogenicznego, Paryż, Avenue Carnot 9, lub 2) Prof. C. Corbeila, via Marsala 8, Milano.

STOWARZYSZENIA TECHNICZNE.

Wydział Dróg lądowych i wodnych przy Stow. Techników w Warszawie.

Dn. 8 marca r. b. odbędzie się odczyt inż. T. Zubrzyckiego p. t.:

„Powódzie na ziemiach polskich, w szczególności ostatnia powódź w Małopolsce wschodniej.”

(Treść: Ogólny charakter powodzi w Polsce, ich podział. Największe powódzie XIX w. Powódzie 1924 i 1925 r. Powódź 1927 r. Środki zaradcze).

Odczyt będzie ilustrowany przezroczami.

Na poprzednim zebraniu Wydziału, które odbyło się w dn. 13 lutego r. b., inż. R. Nagórski wygłosił odczyt p. t.

„Rozwój portu Gdańskiego w ostatnich trzech latach”,

dając pełny obraz rozwoju portu w ostatnim czasie, nie znany ani z prasy codziennej, ani fachowej-technicznej, oraz plan zamierzonej rozbudowy w najbliższej przyszłości. Wobec zainteresowania, jakie treść odczytu powinna wzbudzić w szerszych kołach techników, postanowiono prosić prelegenta o powtórzenie odczytu na jednym z ogólnych zebrań piątkowych Stowarzyszenia. Spodziewamy się nadto, że będziemy mogli ogłosić go wkrótce w „Przeglądzie Technicznym”.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

Elektryfikacja kraju.

Zarząd kolei dojazdowych zwrócił się do minist. robót publicznych z prośbą o pozwolenie na budowę elektrowni nad Świdrem. Elektrownia ta obsługiwać ma ruch na elektryfikowanych kolejkach Jabłonna — Warszawa — Karczew, a prócz tego dostarczać prądu kolejce wilanowskiej przerzuconym przez Wisłę kablem.

Stacja ta mogłaby zasilac prądem do oświetlenia całej prawej wybrzeżę Wisły od Jabłonny do Karczewia.

Budowa kolei Gdynia—Bydgoszcz.

Z dniem 10 marca r. b. firma „Tri” rozpocznie prace na linii kolejowej Gdynia—Bydgoszcz, na odcinku od stacji Wielki Kack. Firma „Tri” zatrudni 6.000 robotników.

ADMINISTRACJA

„PRZEGLĄDU TECHNICZNEGO”

prosi pp. odbiorców tego pisma, którzy nie chcą przechowywać roczników 1927 i 1926, o zwrócenie Administracji, ewent. o sprzedanie nast. zeszytów:

z r. 1927: № 3, 4, 5, 9, 11, 13,

„ „ 1926: № 48.